

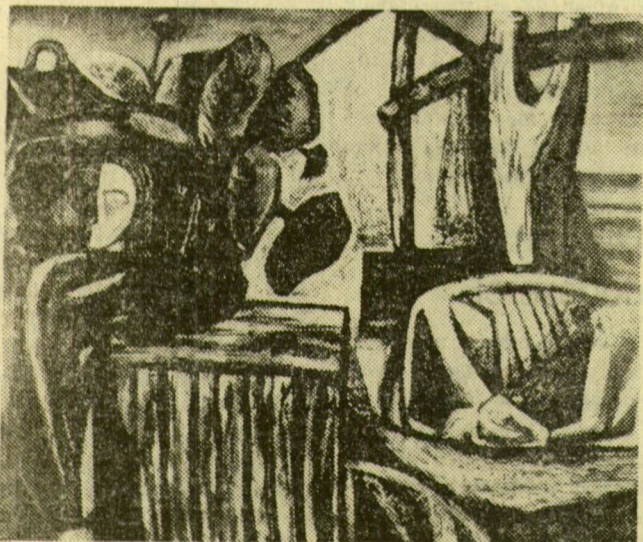
Szegediek kiállítása a képtárban

Mint már jelentettük, a múzeumi hónap alkalmából reprezentatív kiállítás nyílt a Horváth Mihály utcai képtárban a szegedi képzőművészek alkotásaiból. Az alábbiakban a tárlat négy darabját mutatjuk be.

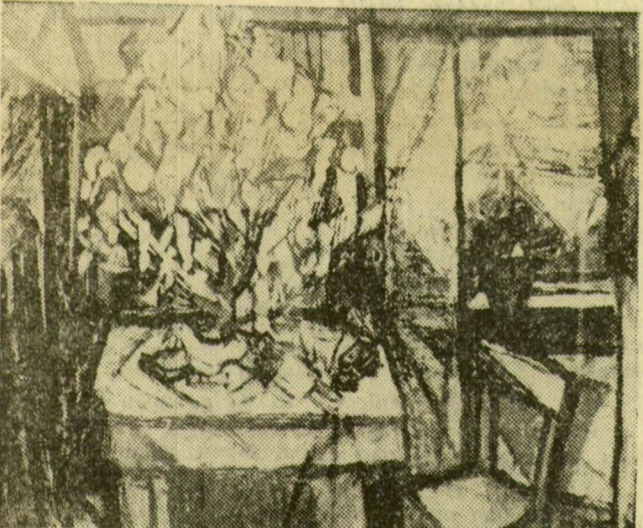
Pintér József

Krumplivetők

Dér István

Házvég

Fontos Sándor

Karácsonyfa

Vlasics Károly

Önarckép

GYÖRGY FERENC

Vén cipész

Tetszik nekem e kis cipész,
ki elvéért élni, halni kész.

E kis zug neki a világ,
de azért innen messzi lát!

Körötte száz rongyos cipő,
de „az Igazságban” hisz ő.

S míg meggöndri a fonalat,
így szól: „A világ hogy
[halad.]”

Tülságos már az emberész,
lehet, saját művébe vész!

Mezteláb születtem biz én,
de mezteláb manap ki mén?

Lám, van cipő, száz meg ezer!
S megél az itt, ki nem hever.

S ön azt hiszi, uram, hogy a
feje magántuladona?

Költő ön? Világé e feje!
Na mit szól? Engem érdekel.

Érdekel, hogy bántik vele,
gondolatot hogy termel-e,

miként én cipőt termelek?
Erre várok feleletet!

Tetszik nekem e kis cipész,
ki elvéért élni, halni kész.

Mint tudják, május 35 és 40 között rendezték meg a nemzetközi krimifestivált. A részvétel feltétele szerint a jelentkező országoknak azonos alapszituációt kellett felolgozni. E szerint egy hélyt éjtel, egyedül ül otthon. Ekkor befűt hozzá egy férfi... A többi a filmgyártók dolga... Az alábbiakban ismertetem néhány ország filmjének rövid kivonatát.

Az angol fesztiválfilm

Sötét éj. Sehol egy csillag, sehol egy hold, sehol egy hektár. Az égen néhány szovjet szputnyik köröz, de ezt egy angol lady nem veszi észre, nehogy bedőljön a propagandának. A kertben csend. Évszázados fák, évtizedes virágok és hónapos retkek. Lady Bird ül 400 szobás kastélyának 517-ik termében.

A kert felől léptek zaja hallatszott. A Lady riadtan leste ki az ablakon. Egy alak körvonalai bontakoztak ki a sötétben. A Lady elvesztette angol hidegvérét. Sokáig kereste, de nem találta. Ezalatt az éjszakai támadó behatolt a szobába. Ráfogta a kését a Lady-re, összekötözte a kezét, a fehérneműszekrényből kivett egy zsebkendőt és ezzel betömte a száját. Aztán fűrni kezdte a páncélszekrényt, melyben a családi ékszerek

Krimi-fesztivál

zálogcédulái és a Lady ösz-szes esküvőjének mirtuszkoszorúi voltak. A betörő fűrt. Furton fűrt.

Ekkor megszólalt a manchesteri öreg templom nagyharangja.

— Tea-time — szűrte a szót a zsebkendőn keresztül a Lady.

— Valóban! Teaidő van — mondta a betörő és letette szerszámain. Kioldozta a Lady-t, aki illatos ceyloni teát szolgált fel. A férfi két kockacukrot tett a teájába.

Ekkor a Lady pisztolyt rántott és kiutasította a szobájából.

Egy angol úr nem issza cukorral a teát...

A francia versenyfilm

A Szajna csendesen folydogált és mentében kis lak állt. A Louvre-ban Mona Lisa, a Milói Vénusz és Bellegor. De Gaulle a közös

piacra ment. Madame Spongya csüggedten oltotta el a magányos ház lámpáját. A lányokat most vitte el egy nagy autó kötelező tudósztúró vizsgálatra.

A Madame ifjúságára gondolt, elmúlt csokokra, tovatűnt szerelmekre. Ma már nem öleli senki, pedig most is szeretne keresni, ha nem is frankot, de néhány keltát, galit, vagy germánt.

Ekkor az ablakon belendült egy férfi és kést szegezett az asszony mellének. Madame Spongya ettől tűzbe jött és a férfi hiába hívta a tűzoltókat, a vonal állandóan foglalt volt. A Madame ügyes mozdulattal lökte félre a kést és karja szorosan tapadt a férfi derekára. A támadó segítségért kiáltott.

— Nem kell segítség! — mondta Madame Spongya, és befogta a férfi száját.

Már a nap sugarai elérték a párizsi háztetőket, amikor az éjszakai támadó kíváncsorgott a magányos ház kapuján...

A magyar versenyfilm

Özvegy Kartonné született Burda Terus fáradtan ült lilomos, tulipános, alma- és gezarolillatú kis szobájában. Kitekintett az akáclobos Dob utcára, és eszébe jutott fiataltsága. Ettől könnybelábadt a szeme. De lehet, hogy attól, hogy a fölötté lakó Klofákné kirázta a porrongyot. Ekkor elhatározta, hogy elteszi magát holnapra. Hátha eláll még. Ekkor nyílt az ajtó. Egy férfi jött. Mint komor bikáé, olyan a járása nekije.

— Jézusmáriszentjózsef! Rendőrség! — kiáltotta Terus.

De a férfi csak jött.

— Ez a Frankenstein és fia — sikoltotta eszelősen.

A férfi felkapta, bekötötte szemét, száját, így vitte végig a gangon. A házból sokan nézték és azt mondták: — Nicsak, már megint filmeznek.

Igy a férfi akadálytalanul dobta be Terust a ház előtt várakozó Volgába és meg sem állt vele Pusztafőhőnyéig, ahol a tsz-iroda előtt éppen osztották a munkát. Szerencsére még Terusnak is jutott.

Terus a kukoricaföldön megfiatalodott, mert 38 évével bakfisnak számított.

Aztán kéro is akadt még és a szüret előtt megtartották az esküvőt, majd a tanácstól egyenesen nyugdíjba mentek.

A fesztivál zsürije az első, második és harmadik díjat nem adta ki.

ÖSZ FERENC

MÁRKY IMRE

Szer szerelme

Szeressük Sziert!...
Oldott sarukkal járjuk ezt a pusztát,
Szerelmes magyar testvéreim...
Hány fürgeteg döngő danája fűjt át
E hallgató sik termő térein.
Ó, hány emlék virágzik és viharzik
E róna mélyén porló sir alatt...
Lelkünk elszáryal az alpári harcig
S ünnepre hív a bűvös pillanat.

Szeressük Sziert!...
Döngő harcoknak döbbsentő haragja
Lesújtott bátran, mint a bős elem —
S a krónikás hű emlékül faragja:
Alpár nem volt alpári győzelem.
Alpár az eldöntött honfoglalás volt;
Utána tábor, törvény, iáltosok...
Itt máglya, ott örtűz lobogva, lángolt —
Az áldozókkal együtt áldozok.

Szeressük Sziert!...
Széld árnyékában vadkörtefáknak
(A krónikákon gyorsan átesek),
Csapást csapásra sorserdönkbe vágnak
Vének, vitézek és a váteszek.
Higgadtra hűlnek és tanácsot űlnek:
A bölcsesség-lé mézesen csorog;
Szerzett javak osztott jogán hevűlnek —
S helyeslést zúg rá százezer torok.

Szeressük Sziert!...
Regés előidők mesés kódéből
Az ősi nemzetgyűlés célja zeng;
Új alkotmányon új évezred épül,
(Ki megmástiná: cudar, céda, cenk.)

Nyomat, mely őzi honszerző seregnek
(E sikon ezredéves kincs hever);
E sik fölött szent szellemek lebegnek,
E sik alatt egy ország szíve ver.

Szeressük Sziert —
S Szer hősét, délceg Árpád ős apánkat,
Zalántzúót, Marótot markolót,
Ki megszerezte fűnk, vízünk s a fákat;
Hegyek közt erdőt, sikon meg folyót...
Hosszú időkre nem sokat haladtunk;
(Bús, balga, balsorsos büszkeség!)
Köröttünk és fölöttünk és alattunk
Paráztott olykor tűzvész üszke még.

Szeressük Sziert!...
Szilaj szavaknak harsány harsonáján
Riadva zúgjon minden táj felé:
Megbűnhődött múlt vétkeibe gyáván
Nem nyugszunk, mert nem nyughatunk
[belé!]

Szerben s a mában annyi biztató van:
Amit a sors szőtt, nem lett szemfedél;
Hírünk, nevünk is szerte hallhatóan
„De gestis Hungarorum...” zengve él.

Szeressük Sziert!...
Létünk fölött híven s hittel vigyáznak
Kötrónján kémlő Árpád sasszeme,
S ami elűzi remét éji gyásznak
A szeri csillagok nyájas szeme...
Ó, jaj, kik mást jobban szeretni mernek —
Ó, jaj, szerelmében ki csüggedez...
A legszebb szerelem: szerelme Szernek,
Minden szerelmek legszentebbje ez.

Móra Ferenc ezerkettedik élete

Móra Ferenc ezeregy élete című megkapóan kedves és mélyseges igaz írásával ünnepelte hűséges barátját és örök fegyvertársát Juhász Gyula, a költő, fölvetve azt a soha el nem dönthető kérdést, hogy miben is volt hát nagyobb, írásművészetében-e, publicisztikában, zsurnalisztikában, regényírásban, nyelvészetben, vagy a régészeti, történeti és néprajzi tudományokban, esetleg az előadás, az élő beszéd művészetében? Ujabbban egyre-másra kerülnek nyilvánosságra eddig ismeretlen levelei, és azokból lassanként, de igen határozott vonalakal rajzolódik ki ezerkettedik élete: a levélíró.

Az én ilókomban is lappang néhány Móra-leve, drága személyes emlék vaiaimennyi, de van közöttük egy, amelynek politikai, irodalom-történeti és életrajzi vonatkozásai arra késztetnek, hogy közlésével ki-egészítsem a levélíró Móra Ferenc portréját. Előbb azonban el kell mondanom egvet-mást az előzményekről is.

A húszas évek végén és a harmincasok legelején a vidéken kallódó fiatal írók, költők — de az idősebbek is — egyre elviselhetetlenebbnek érezték a fővárosba centralizált írói klikkek és a kapitalista kiadvállalatok üzletes diktatúráját. Alkotásai-ikkal igencsak hiába ostromolták

a pesti bástyákat, áttörni rajtuk a lehetetlenséggel volt határos. Akkortájt történt, hogy túl a gránicon, a román imperium alatt gyönyörű előfáv terebélyesedett a kisebbségi magyar irodalom, az Erdélyi Helikon kőre tömörült magyar írók és költők Szépmíves Céh-ükbe csoportosulva kiiktatták az író és az olvasó közé ékelődött közvetítő szerveket, és megtalálták a módját annak, hogy a könyv az írótól közvetlenül jusson el az olvasó kezébe. A Céh védőszárnyai alatt igen sok új, nagy tehetség bontakozott ki.

Az erdélyi példa hatására született meg a gondolat, hogy Magyarországon is éleire kellene hívní egy ilyenféle írói vállalkozást. Így alakult meg 1932-ben a Magyar Téka, a Szegeden élő fiatal írók kiadó-vállalata azzal a programmal, hogy évente öt-hat kötetes sorozatot ad ki, főleg fiatal írók munkáit, és azokat közvetlenül juttatja el az olvasóhoz, még pedig úgy, hogy pártoló tagokat toboroz, akik tagilletményként kapják meg ilyen olcsó aron, kötetenként három pengőért a kiadványokat.

Abban az időben már nem Bethlen István volt a gazda a magyar politikában, a miniszterelnöki széket a nála is konzervatívabb Károlyi Gyula foglalta el, akinek a kabinetjében a honvédelmi tárcát Gömbös

Gyula kapta, hogy aztán rövid néhány hét múlva áttelepedve a miniszterelnöki bársonyszekbe elíranyítsa az ország szekerét a katasztrofa felé. Károlyi Gyula kormányának még Klebelsberg Kunó volt a kultuszminisztere, csak Gömbös váltotta fel Hóman Bálinttal. Klebelsberg, mint kultuszminiszter és mint Szeged egyik országgyűlési képviselője fölfigyelt a szegedi kezdeményezésre, nyilván úgy találta, hogy lehet benne valami fantázia. A mozgalmat országossá kívánta tenni, és ebből a célból Nyíregyházára hívta képviselőit. 1932 szeptember legelején volt a nevezetes találkozó, amelyre Szegedről Móra Ferenc és, mint kezdeményező, én kaptam meghívást. Nagy meglepetéssel láttuk Nyíregyházán, hogy egysesek a mozgalmat mindenáron a jobboldali erdekek szolgálatába szeretnék állítani. Kimondták, hogy megalakítsák a Kulturális Egyesületek Országos Szövetségét, amely majd, idővel, alkalomadtán, esetleg a könyvkiadást is programjába iktatja. Minden szabadkozása ellenére Móra Ferencet választották elnöké, és elhatározták, hogy az ország nagyobb városaiban vándorgyűléseket tartanak.

Móra akkor már megkezdte utolsó regénye. Az aranykoporsó írását. A nyíregyházi kirándulás után a csónades Budai Bellevue szállóba rejtőzött el, hogy zavartalanul dolgozhassék.

Az új alakulat nagy lendülettel fogott munkához. Elhatározta, hogy az első vándorgyűlést Baján rendezzi meg ünnepi előadással Móra Ferencet színelve ki. Mivel rejtkezhelyét nem ismerték, engem tiszteltek meg az-